

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE.....	5
ABREVIERI.....	11
TITLUL I. INTRODUCERE ÎN DREPTUL COMERCIAL.....	25
CAPITOLUL I. DREPTUL COMERCIAL ÎN SISTEMUL UNITAR AL DREPTULUI PRIVAT ROMÂN	
Secțiunea I. Fundamente	25
Secțiunea II. Obiectul, conținutul și definiția dreptului comercial	31
CAPITOLUL II. IZVOARELE DREPTULUI COMERCIAL	
Secțiunea I. Izvoarele normative ale dreptului comercial	35
Subsecțiunea 1. Legea.....	35
§. 1. Legislația națională	36
§. 2. Legislația europeană	37
Subsecțiunea 2. Uzanțele	39
Subsecțiunea 3. Principiile generale ale dreptului	42
Secțiunea II. Izvoarele interpretative ale dreptului comercial.....	43
Secțiunea III. Izvoarele sui generis ale dreptului comercial. Jurisprudența obligatorie.....	44
TITLUL II. CONCEPTE RELEVANTE ÎN DREPTUL COMERCIAL.....	48
CAPITOLUL I. ÎNTREPRINDEREA ȘI PROFESIONISTUL. NOȚIUNI ȘI RELAȚII.....	
CAPITOLUL II. ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ (ECONOMICĂ).....	51
Secțiunea I. Întreprinderi vs. întreprinderi comerciale (economice). Importanța distincției	51
Secțiunea II. Întreprinderea comercială (economică). Semnificație. Principii	51
Subsecțiunea 1. Formele întreprinderilor comerciale (economice)	57
TITLUL III. COMERCIANȚII.....	60
CAPITOLUL I. COMERCIANȚII. CONSIDERAȚII GENERALE	
Secțiunea I. Profesionalist vs. (profesionist) comerciant	60
Secțiunea II. Comercianții.....	61

Secțiunea III. Categoriile de comercianți.....	64
CAPITOLUL II. COMERCIANȚII PERSOANE FIZICE.....	65
Secțiunea I. Considerații generale.....	65
Secțiunea II. Desfășurarea activității economice de către persoanele fizice. Forme și condiții generale.....	66
Secțiunea III. Incompatibilități, decăderi și interdicții.....	68
Secțiunea IV. Persoana fizică autorizată.....	70
Secțiunea V. Întreprinzătorul titular al unei întreprinderi individuale. Întreprinderile individuale.....	72
Secțiunea VI. Membrii întreprinderii familiale. Întreprinderile familiale.....	73
CAPITOLUL III. COMERCIANȚII PERSOANE JURIDICE.....	81
Secțiunea I. Considerații generale. Cadrul conceptual.....	81
Secțiunea II. Societățile comerciale.....	82
Secțiunea III. Regiile autonome.....	82
Secțiunea IV. Societățile și companiile naționale.....	83
Secțiunea V. Organizațiile cooperatiste.....	84
Secțiunea VI. Societățile cooperatiste.....	86
Secțiunea VII. Grupurile de interes economic.....	88
Secțiunea VIII. Societățile europene.....	89
§. 1. Regimul juridic al societății europene.....	89
§. 2. Implicarea lucrătorilor.....	93
§. 3. Studiu de caz – Allianz SE.....	94
Secțiunea IX. Grupuri de societăți vs. holding-uri.....	95
Subsecțiunea 1. Grupurile de societăți.....	95
Subsecțiunea 2. Holding-urile.....	97
Secțiunea X. Alți participanți la activitatea economică.....	98
Subsecțiunea 1. Statul și unitățile administrativ-teritoriale.....	98
Subsecțiunea 2. Asociațiile și fundațiile.....	99
TITLUL IV. OBLIGAȚIILE PROFESIONALE ALE PROFESIONIȘTILOR COMERCIANȚI.....	100
CAPITOLUL I. PUBLICITATEA PRIN REGISTRUL COMERȚULUI.....	100
Secțiunea I. Rolul și principiile publicității prin registrul comerțului.....	100
Secțiunea II. Organizarea publicității prin registrul comerțului.....	104
§. 1. Oficiul Național al Registrului Comerțului.....	104
§. 2. Registrul comerțului.....	104
Secțiunea III. Obligația înregistrării în registrul comerțului. Categoriile de înregistrări.....	105

Secțiunea IV. Înregistrarea în registrul comerțului și autorizarea funcționării	106
Subsecțiunea 1. Înregistrarea și autorizarea comercianților persoane fizice.....	107
Subsecțiunea 2. Înregistrarea în registrul comerțului și autorizarea comercianților persoane juridice	109
Secțiunea V. Înregistrarea mențiunilor în registrul comerțului.....	112
Subsecțiunea 1. Actele și faptele supuse înregistrării în registrul comerțului	112
Subsecțiunea 2. Procedura de înregistrare a mențiunilor în registrul comerțului	114
Secțiunea VI. Radierea înregistrărilor din registrul comerțului. Tipuri de radieri.....	116
Secțiunea VII. Efectele înregistrărilor în registrul comerțului	118
Secțiunea VIII. Sancțiunile nerespectării obligațiilor privind publicitatea prin registrul comerțului	119
 CAPITOLUL II. ORGANIZAREA ȘI CONDUCEREA CONTABILITĂȚII ACTIVITĂȚII ECONOMICE	 120
 CAPITOLUL III. OBLIGATIA DE A DESFASURA ACTIVITATEA COMERCIALA IN LIMITELE UNEI CONCURENTE LICITE. CONCURENTA COMERCIALA	 121
Secțiunea I. Reglementarea și rolul concurenței	121
§. 1. Rolul concurenței	121
§. 2. Reglementarea concurenței.....	122
§. 3. Autorități de reglementare, supraveghere și control a concurenței.....	123
Secțiunea II. Concurența. Cadrul conceptual și politici în materia concurenței	124
Subsecțiunea 1. Concurența licită și concurența ilicită. Noțiuni. Formele concurenței ilicite.....	124
Subsecțiunea 2. Piața relevantă.....	125
Subsecțiunea 3. Politica de clemență	127
Secțiunea III. Concurența neloială	130
Subsecțiunea 1. Cadrul conceptual	130
Subsecțiunea 2. Formele concurenței neloiale	131
§. 1. Confuzia.....	131
§. 2. Denigrarea.....	137
§. 3. Dezorganizarea activității concurentului	137
§. 4. Deturnarea clientelei	138
§. 5. Utilizarea în mod neloial a secretelor comerciale.....	139
Subsecțiunea 3. Publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă	140

Subsecțiunea 4. Acțiunea în concurență neloială.....	144
Subsecțiunea 5. Sancționarea practicilor de concurență neloială	144
Secțiunea IV. Practicile anticoncurențiale și politica antitrust.....	145
Subsecțiunea 1. Acorduri anticoncurențiale – cartelurile	145
§. 1. Noțiune	145
§. 2. Criterii de determinare acordurilor anticoncurențiale.....	148
§. 3. Standarde de apreciere a gradului de afectare a pieței relevante.....	149
Subsecțiunea 2. Abuzul de poziție dominantă	151
Subsecțiunea 3. Sancționarea practicilor anticoncurențiale	153
Secțiunea V. Concentrarea economică. Fuziuni și achiziții de control.....	154
Subsecțiunea 1. Considerații generale. Noțiuni	154
Subsecțiunea 2. Notificarea și avizarea concentrărilor economice	155
Subsecțiunea 3. Concentrările economice cu dimensiune europeană.....	156
Secțiunea VI. Ajutoarele de stat.....	157
Subsecțiunea 1. Cadrul legal și conceptual.....	157
Subsecțiunea 2. Notificarea și autorizarea măsurilor de natura ajutoarelor de stat.....	162
Subsecțiunea 3. Recuperarea ajutoarelor de stat ilegale.....	163
 TITLUL V. SOCIETĂȚILE COMERCIALE	165
 CAPITOLUL I. SOCIETĂȚILE COMERCIALE. FUNDAMENTE	165
Secțiunea I. Terminologie și cadrul legal.....	165
Secțiunea II. Politica și reglementările europene în materia societăților comerciale.....	167
Secțiunea III. Noțiunea, natura juridică și caracteristicile societății comerciale	169
§. 1. Definiția societății comerciale	169
§. 2. Natura juridică a societății comerciale.....	170
§. 3. Caracteristicile societăților comerciale	171
§. 4. Societatea comercială și societatea simplă	171
Secțiunea IV. Formele și clasificarea societăților comerciale	174
Subsecțiunea 1. Formele societăților comerciale.....	174
Subsecțiunea 2. Clasificarea societăților comerciale	175
§. 1. Clasificarea societăților în funcție de răspunderea asociaților pentru obligațiile societății	176
§. 2. Clasificarea societăților în funcție de prevalența persoanei asociaților sau capitalului	177
§. 3. Clasificarea societăților în funcție de modalitatea de constituire	178
§. 4. Clasificarea societăților în funcție de regimul juridic aplicabil. Societățile comerciale și societățile comerciale speciale	178

Secțiunea V. Contractul de societate.....	180
Subsecțiunea 1. Cadrul conceptual și reglementare legală	180
§. 1. Noțiuni	180
§. 2. Caracterele juridice ale contractului de societate comercială	181
Subsecțiunea 2. Condițiile de fond cerute pentru validitatea contractului de societate comercială – act constitutiv.....	181
§. 1. Părțile contractului de societate. Capacitate. Asociații și acționarii societății	182
§. 2. Obiectul contractului de societate.....	184
§. 3. Consimțământul	185
§. 4. Cauza (scopul) contractului de societate.....	186
Subsecțiunea 3. Condițiile de formă cerute pentru validitatea contractului societății comerciale.....	186
§. 1. Contractul de societate. Forma contractului/actului constitutiv societății	187
§. 2. Clauzele obligatorii ale contractului de societate	187
Secțiunea VI. Elementele esențiale ale contractului de societate comercială	189
Subsecțiunea 1. Aporturile asociaților. Capitalul social și patrimoniul societății	190
§. 1. Regimul juridic al aporturilor	190
§. 2. Capitalul social și patrimoniul societății comerciale	195
§. 3. Titlurile de participare la capitalul societății pe acțiuni. Regimul juridic al acțiunilor	197
§. 4. Titlurile de participare la capitalul societății cu răspundere limitată. Regimul juridic al părților sociale	201
Subsecțiunea 2. Cooperarea asociaților. <i>Affectio societatis</i>	203
Subsecțiunea 3. Împărțirea profitului.....	204
 CAPITOLUL II. CONSTITUIREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE	209
Secțiunea I. Considerații generale. Sediul materiei.....	209
Secțiunea II. Formalități aferente constituirii societăților comerciale	209
Subsecțiunea 1. Întocmirea și semnarea actul constitutiv al societății comerciale	209
Subsecțiunea 2. Efectele întocmirii actelor constitutive și regimul actelor juridice încheiate în cursul constituirii societății.....	210
Subsecțiunea 3. Înmatricularea societății.....	211
Secțiunea III. Formalități specifice pentru constituirea societăților pe acțiuni prin subscripție publică	216
Secțiunea IV. Societatea neregulat constituită. Încălcarea cerințelor legale de constituire a societăților comerciale.....	218
Subsecțiunea 1. Neregularități constatate anterior înmatriculării societății în registrul comerțului	219

Subsecțiunea 2. Neregularități constatate la soluționarea cererii de înmatriculare a societății în registrul comerțului	220
Subsecțiunea 3. Neregularități constatate după înmatricularea societății în registrul comerțului	220
§. 1. Acțiunea în regularizarea societății.....	221
§. 2. Acțiunea în anularea societății.....	221
Secțiunea V. Constituirea structurilor exogene ale societăților comerciale. Regimul juridic al sucursalelor și filialelor societăților comerciale	223
§. 1. Sucursalele societății	224
§. 2. Filialele	226
Secțiunea VI. Personalitatea juridică a societății	226
Subsecțiunea 1. Considerații generale	226
Subsecțiunea 2. Capacitatea juridică a societății comerciale	227
§. 1. Capacitatea de folosință	227
§. 2. Capacitatea de exercițiu	230
Subsecțiunea 3. Voința societății (socială)	231
Subsecțiunea 4. Atributele de identificare a societății	231
§. 1. Firma societății	231
§. 2. Sediul social.....	232
§. 3. Naționalitatea societății	233
§. 4. Codul unic de înregistrare.....	233
Subsecțiunea 5. Patrimoniul societății. Consecințele autonomiei patrimoniului societății	234
§. 1. Bunurile apportate și patrimoniul societății. Drepturile creditorilor personali ai asociaților	234
§. 2. Gajul general al creditorilor sociali și patrimoniul societății.....	237
§. 3. Compensația și patrimoniul societății.....	238
§. 4. Insolvența societății și patrimoniile asociaților	238
Subsecțiunea 6. Alte efecte ale personalității juridice a societății	239
§. 1. Participarea societății la circuitul civil.....	239
§. 2. Răspunderea proprie pentru obligațiile sociale. Reguli. „ <i>The corporate veil</i> ” vs. „ <i>Piercing the corporate veil</i> ”	239
§. 3. Folosința și exercițiul drepturilor procesuale ale societății	244
CAPITOLUL III. FUNCȚIONAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE	245
Secțiunea I. Considerații generale. Separația puterilor	245
Secțiunea II. Adunarea generală a asociaților societății comerciale - AGA	247
Subsecțiunea 1. Principiile adunărilor generale ale asociaților.....	247
Subsecțiunea 2. Tipuri de adunări generale ale asociaților	248

§. 1. Adunarea generală ordinară a asociațiilor – AGOA. Competențe și condiții de cvorum și majoritate pentru adoptarea hotărârilor.....	249
§. 2. Adunarea generală extraordinară a asociațiilor – AGEA. Competențe și condiții de cvorum și majoritate pentru adoptarea hotărârilor.....	250
§. 3. Adunarea generală specială a asociațiilor	252
Subsecțiunea 3. Convocarea adunărilor generale ale asociațiilor	252
§. 1. Inițiativa convocării AGA	252
§. 2. Formalitățile privind convocarea AGA	254
Subsecțiunea 4. Reguli privind desfășurarea și participarea la ședințele adunărilor generale ale asociațiilor. Dreptul de vot	259
Subsecțiunea 5. Hotărârile adunărilor generale ale asociațiilor	267
§. 1. Adoptarea hotărârilor AGA	267
§. 2. Efectele și opozabilitatea hotărârilor AGA.....	269
§. 3. Natura juridică a hotărârilor AGA	271
§. 4. Anularea hotărârilor AGA	272
Secțiunea III. Administratorii societăților comerciale	280
Subsecțiunea 1. Principiile administrării societăților.....	280
Subsecțiunea 2. Reguli privind constituirea organelor de administrare a societății	282
§. 1. Considerații generale	282
§. 2. Condițiile numirii administratorilor	283
§. 3. Numirea administratorilor.....	287
§. 4. Publicitatea numirii administratorilor	290
Subsecțiunea 3. Natura juridică a funcției de administrator	291
Subsecțiunea 4. Structuri ale organelor de administrare.....	293
§. 1. Sistemul unitar de administrare. Consiliu de administrație. Directori	293
§. 2. Sistemul dualist de administrare. Consiliu de supraveghere și directorat	296
Subsecțiunea 5. Puterile și obligațiile administratorilor	297
§. 1. Puterea de reprezentare a societăților	297
§. 2. Obligațiile administratorilor. Obligațiile fiduciare și obligațiile legale/ statutare. Decizia de afaceri (<i>business</i> <i>judgement rule</i>)	306
Subsecțiunea 6. Anularea și suspendarea deciziilor administratorilor....	310
Subsecțiunea 7. Reguli privind încetarea mandatului administratorilor.....	312
Subsecțiunea 8. Răspunderea administratorilor	318
Secțiunea IV. Auditul financiar, auditul intern și cenzorii societăților comerciale	324
Subsecțiunea 1. Considerații generale. Noțiuni. Principii	324

Subsecțiunea 2. Cenzorii societăților	326
Subsecțiunea 3. Auditul financiar și auditul intern	328
CAPITOLUL IV. MODIFICAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE	330
Secțiunea I. Reguli generale ale modificării societăților comerciale	330
Subsecțiunea 1. Considerații generale. Noțiune. Sfera de cuprindere	330
Subsecțiunea 2. Condițiile generale ale modificării societăților	331
§. 1. Modificarea actului constitutiv. Actele de modificare	331
§. 2. Înregistrarea și publicitatea actelor de modificare a societăților	333
Subsecțiunea 3. Cererea de opoziție	335
Subsecțiunea 4. Dreptul de retragere al asociaților	336
Secțiunea II. Majorarea capitalului social al societăților comerciale	338
Subsecțiunea 1. Considerații generale. Noțiune	338
Subsecțiunea 2. Condițiile majorării capitalului social	338
§. 1. Condițiile speciale ale majorării capitalului social	339
§. 2. Dreptul de preferință al acționarilor existenți	339
§. 3. Capitalul autorizat	341
Subsecțiunea 3. Modalități de majorare a capitalului social	341
Subsecțiunea 4. Majorarea capitalului social prin noi aporturi	342
Subsecțiunea 5. Majorarea capitalului social prin utilizarea resurselor societății	343
Subsecțiunea 6. Majorarea capitalului social prin subscripție publică ...	345
Secțiunea III. Reducerea capitalului social al societăților comerciale	346
Subsecțiunea 1. Considerații generale. Noțiune. Cauzele reducerii capitalului social	346
Subsecțiunea 2. Condițiile reducerii capitalului social	347
Subsecțiunea 3. Procedeele reducerii capitalului social	349
Subsecțiunea 4. Dreptul de opoziție	350
Secțiunea IV. Modificarea duratei de funcționare a societăților comerciale	351
Subsecțiunea 1. Considerații generale. Noțiune	351
Subsecțiunea 2. Condițiile modificării duratei de funcționare	351
Subsecțiunea 3. Dreptul de opoziție	352
Secțiunea V. Modificarea formei societăților comerciale	353
Subsecțiunea I. Considerații generale. Noțiuni	353
Subsecțiunea 2. Condițiile modificării formei societăților	353
CAPITOLUL V. EXCLUDEREA ȘI RETRAGEREA ASOCIAȚILOR SOCIETĂȚILOR COMERCIALE	355
Secțiunea I. Considerații generale. Pierderea calității de asociat al societății comerciale	355
Secțiunea II. Excluderea asociaților	355

Subsecțiunea 1. Cauzele excluderii asociațiilor	355
Subsecțiunea 2. Procedura de excludere a asociațiilor.....	364
Subsecțiunea 3. Efectele excluderii	364
Secțiunea III. Retragera asociațiilor	365
Subsecțiunea 1. Temeiul și cauzele retragerii asociațiilor	365
Subsecțiunea 2. Semnificația și fundamentul cesiunii părților sociale și a retragerii asociațiilor din societatea cu răspundere limitată.....	367
Subsecțiunea 3. Natura juridică a retragerii asociațiilor	369
Secțiunea IV. Drepturilor asociațiilor excluși sau retrași din societate.....	371
CAPITOLUL VI. FUZIUNEA SI DIVIZAREA SOCIETATILOR COMERCIALE	374
Secțiunea I. Considerații generale. Sediul materiei.....	374
Secțiunea II. Domeniul de aplicare. Semnificație	375
Subsecțiunea 1. Semnificația și formele fuziunii societăților	375
Subsecțiunea 2. Semnificația și formele divizării societăților	375
Secțiunea III. Condițiile și etapele realizării fuziunii și divizării societăților comerciale	377
§. 1. Proiectul de fuziune/divizare	377
§. 2. Opoziția creditorilor sociali	379
§. 3. Rapoartele administratorilor și experților	383
§. 4. Informarea asociațiilor societăților participante la fuziune/divizare	384
§. 5. Hotărârile AGEA de aprobare a fuziunii/divizării.....	385
§. 6. Dreptul de retragere	388
§. 7. Înregistrările în registrul comerțului. Controlul de legalitate al fuziunii sau divizării	389
§. 8. Publicitatea realizării fuziunii/divizării.....	392
§. 9. Notificarea concentrărilor economice.....	392
Secțiunea IV. Efectele fuziunii/divizării societăților comerciale. Nulitatea fuziunii/divizării	393
Subsecțiunea 1. Efectele fuziunii/divizării.....	393
Subsecțiunea 2. Nulitatea fuziunii/divizării	395
CAPITOLUL VII. DIZOLVAREA SOCIETĂȚILOR COMERCIALE.....	397
Secțiunea I. Considerații generale. Noțiuni. Principii.....	397
Secțiunea II. Cauzele generale de dizolvare a societăților comerciale.....	399
§. 1. Trecerea timpului stabilit pentru durata societății	399
§. 2. Imposibilitatea realizării obiectului de activitate al societății sau realizarea acestuia.....	400
§. 3. Declararea nulității societății	401
§. 4. Hotărârea adunării generale a asociațiilor.....	401
§. 5. Hotărârea tribunalului	401

§. 6. Falimentul societății.....	403
§. 7. Alte cauze prevăzute de lege sau de actul constitutiv al societății.....	404
Secțiunea III. Cauzele speciale de dizolvare a societăților comerciale.....	404
§. 1. Cauze speciale de dizolvare a societății pe acțiuni.....	404
§. 2. Cauze speciale de dizolvare a societăților comerciale de persoane și a societății cu răspundere limitată.....	406
§. 3. Dizolvarea societăților cu titlu de sancțiune.....	406
§. 4. Efectele dizolvării.....	408
CAPITOLUL VIII. LICHIDAREA VOLUNTARĂ A SOCIETĂȚILOR COMERCIALE.....	410
Secțiunea I. Semnificația și funcțiile lichidării societăților comerciale.....	410
Secțiunea II. Regulile generale ale lichidării societăților comerciale.....	410
Subsecțiunea 1. Principiile lichidării societăților.....	410
Subsecțiunea 2. Consecințele deschiderii procedurii lichidării voluntare.....	412
Secțiunea III. Desfășurarea procedurii de lichidare voluntară a societăților comerciale.....	415
Subsecțiunea 1. Considerații generale.....	415
Subsecțiunea 2. Operațiunile de lichidare a patrimoniului societăților.....	415
§. 1. Premisele realizării operațiunilor de lichidare. Puterile lichidatorilor.....	415
§. 2. Lichidarea activului societății.....	416
§. 3. Lichidarea pasivului social.....	417
§. 4. Drepturile asociaților societății.....	419
Subsecțiunea 3. Situația financiară finală și repartizarea activului net între asociați.....	420
Secțiunea IV. Efectele lichidării societăților comerciale.....	422
Subsecțiunea 1. Încetarea existenței societăți. Radierea din registrul comerțului.....	422
Subsecțiunea 2. Răspunderea pentru obligațiile sociale după radierea societăților din registrul comerțului.....	423
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	425

TITLUL I INTRODUCERE ÎN DREPTUL COMERCIAL

CAPITOLUL I DREPTUL COMERCIAL ÎN SISTEMUL UNITAR AL DREPTULUI PRIVAT ROMÂN

Secțiunea I **Fundamente**

1. Dreptul comercial în sistemul unitar al dreptului privat român. În mod tradițional, dreptul privat român a fost caracterizat ca un sistem de drept dualist, dualitate dată de principalele sale diviziuni: drept civil și drept comercial. Concepția s-a consolidat și s-a menținut timp de 124 de ani, cel puțin în perioada cuprinsă între adoptarea Codului comercial român de la 1887¹, alături de Codul civil român de la 1864, și până la intrarea în vigoare a actualului Cod civil român, respectiv până la 1 octombrie 2011.

Pornind de la primele reglementări comerciale cuprinse în Codul Calimach din 1817, și mai ales, în Regulamentul organic al Munteniei (aplicabil și în Moldova) adoptat în anul 1831 și în Condica de Comerț din 1840, aceasta din urmă reprezentând traducerea Codului comercial francez, putem concluziona că reglementările speciale comerciale au o istorie de aproape 200 de ani.

Fără îndoială, dreptul comercial are o existență autonomă istorică nu numai în țara noastră, dar și în majoritatea sistemelor de drept.

După aproximativ 200 de ani procesul codificării dreptului românesc a condus la adoptarea formală a sistemului unității dreptului privat, fără eliminarea completă a dihotomiei drept civil și drept comercial, chiar dacă aceasta se realizează dintr-o altă perspectivă.

Codul civil din 2009, adoptat prin Legea nr. 287/2009 privind Codul civil² și pus în aplicare prin Legea nr. 71/2011³, are ca obiectiv unificarea dreptului privat român, fără a reuși realizarea acestui obiectiv exorbitant și nerealist.

¹ Codul comercial român a fost promulgat la 10 mai 1887, a intrat în vigoare la 1 septembrie 1887, publicat în M. Of. din 10 mai 1887.

² Legea nr. 287/2009 privind Codul civil a fost publicată în M. Of. nr. 511 din 24 iulie 2009, a fost modificată și rectificată prin Legea nr. 71/2001; republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, cu modificările și completările ulterioare. Codul civil român a intrat în vigoare la 1 octombrie 2011, în temeiul Legii nr. 71/2011.

³ Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicat la data de: 10 iunie 2011 în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

Astfel, prin art. 2 C. civ. se stabilește că dispozițiile Codului civil reglementează raporturile patrimoniale și nepatrimoniale dintre persoane, subiecte de drept civil, și, mai ales, că el constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale.

Suplimentar, prin art. 3 alin. (1) C. civ. se precizează că dispozițiile Codului civil se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil.

În viziunea Codului civil, sunt profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere, iar, potrivit art. 8 alin. (1) din Legea nr. 71/2011, în sfera de cuprindere a noțiunii de „profesionist” vom include: comercianții, întreprinzătorii, operatorii economici, precum și alte persoane autorizate să desfășoare activități economice și profesionale.

Dintre aceste texte ale Codului civil, art. 3 alin. (1) constituie „cheia de boltă” a unității dreptului privat român.

Unitatea dreptului privat nu trebuie înțeleasă în sensul reunirii într-un singur corp de norme juridice, cum este Codul civil, a tuturor regulilor juridice aplicabile raporturilor juridice de drept privat și subiectelor de drept privat, pentru că o astfel de concepție este neștiințifică și imposibil de realizat în practică.

Unitatea dreptului privat în epoca post-modernă implică existența unui corp unitar de norme juridice esențiale, generale, aplicabile raporturilor juridice și subiectelor de drept privat; în acest sens trebuie înțeleasă concepția actualului Cod civil.

În viziunea Codului civil, *dreptul privat este dreptul civil ca drept general, comun pentru toate celelalte diviziuni sau ramuri ale dreptului privat.*

Această ultimă semnificație a *unității dreptului privat* și a viziunii Codului civil nu exclude, ci *implică, existența reglementărilor juridice speciale sau complementare în domeniile nereglementate de dreptul privat general, respectiv de Codul civil.*

Așadar, unitatea dreptului privat nu exclude, ci implică, existența diferitelor ramuri ale dreptului privat, precum: dreptul internațional privat, dreptul comercial, dreptul muncii, dreptul proprietății intelectuale, dreptul comerțului internațional și dreptul familiei.

Eventualele controverse privind denumirea ramurilor dreptului privat, asimilat dreptului civil, sunt neesențiale și, de cele mai multe ori, ele vor fi tranșate de specialiștii fiecărui domeniu, prin utilizarea unor criterii realiste, funcționale și adecvate cerințelor științei Dreptului, în oricare din formele sale concrete de manifestare: cercetare, predare și aplicare practică.

Cu toate acestea, întrucât controversa doctrinară a existat numai în materia dreptului comercial, apreciem că aceasta a fost, mai degrabă, o chestiune conjuncturală, decât una științifică.

Activitatea comercială este o realitate faptică și economică incontestabilă, iar dreptul nu poate face abstracție de ea, deoarece dreptul reprezintă un ansamblu de norme juridice care reglementează anumite aspecte ale vieții sociale, ale activităților sociale, într-un cuvânt: realitatea.

În acest sens, reamintim concepția simplă, dar plină de substanță revelatoare a prof. Matei Cantacuzino care scria că: „Dreptul este o disciplină, adică o autoreglementare a acțiunilor omenești, întrucât aceste acțiuni privesc în chip direct sau indirect raporturile omului cu alți oameni sau cu grupul social sau mai exact cu diferitele grupuri sociale din care face parte”¹.

Complexitatea activității comerciale face imposibilă și inadecvată reglementarea ei doar prin intermediul dispozițiilor Codului civil, iar acest aspect se reflectă prin existența legilor speciale aplicabile raporturilor juridice speciale născute în desfășurarea activității comerciale, instituțiilor juridice specifice activității comerciale, statutului juridic al participanților la activitatea comercială, obligațiilor profesionale ale comercianților etc.

În concret, Codul civil reglementează unitar doar o parte din materia obligațiilor – inclusiv contracte² –, dar nu reglementează toate regulile speciale aplicabile obligațiilor izvorâte din contracte comerciale, multe dintre contractele speciale și garanții comerciale, obligațiile profesionale ale comercianților: publicitatea prin registrul comerțului, registrele comercianților, concurența comercială, comerțul electronic, contractele de consum, regulile privind protecția consumatorilor, regimul juridic al comercianților persoane fizice, regimul juridic al societăților comerciale generale și speciale – instituții de credit, societăți de asigurare, societăți de investiții, regimul juridic al grupurilor (europene) de interes economic, societățile europene, fondurile de investiții, fondul de comerț, transferul de afaceri, uzanțele comerciale, titlurile de valoare: cambia, biletul la ordin și cecul, insolvența etc.

Existența și conținutul dreptului comercial sunt independente de (ne)codificarea regulilor speciale comerciale; **dreptul comercial este un drept existențialist**, cum spunea profesorul Yves Guyon în 1994³, **existența sa precedându-i esența, respectiv obiectivarea prin norme de drept pozitiv.**

Cu deosebită acuratețe științifică, profesorul Hamangiu arăta că „[d]reptul civil este dreptul privat general (...). Legătura dintre dreptul civil și dreptul comercial este foarte strânsă, așa încât se poate chiar spune că **dreptul comercial**

¹ Matei B. Cantacuzino, *Elementele dreptului civil*, Ed. All, București, 1998, p. 1.

² V. Gh. Piperea, *Drept Comercial. Întreprinderea în reglementarea NCC*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 5; Stanciu D. Cărpănuș, *Tratat de Drept Comercial Român*, ed. a IV-a actualizată, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 22.

³ Citat de Gh. Piperea, *Drept comercial. Întreprinderea în reglementarea NCC*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 8.

*nu este decât o ramură specială a dreptului civil*¹, iar această concepție este pe deplin aplicabilă în actualul context legislativ.

Ca atare, **dreptul civil reprezintă norma generală, norma de drept comun pentru dreptul comercial, respectiv pentru „materia comercială”², al cărei conținut foarte amplu îl vom prezenta și analiza în cartea de față.**

În concluzie, în sistemul unității dreptului privat român, dreptul comercial este o ramură a dreptului privat care reglementează activitatea comercială/economică, raporturile juridice la care participă comercianții, precum și regimul juridic al comercianților.

Izvoarele dreptului comercial sunt: Codul civil, legile speciale naționale, europene și internaționale, uzanțele comerciale, principiile generale ale dreptului comercial și jurisprudența obligatorie.

Dreptul comercial nu poate fi un drept al întreprinderilor comerciale, deoarece activitatea comercială include și alte, multe și complexe, instituții juridice.

Ca atare, menținerea actualei denumiri a dreptului comercial s-a dovedit a fi cea mai adecvată, prin sugestivitate și sfera de cuprindere pe care o implică, fiind un drept dedicat întregii activități comerciale, în toate formele sale concrete de manifestare.

Aceasta este direcția și realitatea dreptului privat în toate sistemele naționale de drept caracterizate prin unitatea dreptului privat care au fost utilizate ca sursă de inspirație pentru autorii Codului civil român.

Analiza comparată a modalităților în care se face cercetarea și predarea dreptului privat și a disciplinelor/ramurilor componente ale dreptului privat în câteva state ale căror legislații au reprezentat principalele surse de inspirație pentru elaborarea Codului civil român și adoptarea sistemului unității dreptului român, respectiv Italia, Olanda, Elveția, Canada – Provincia Quebec, relevă faptul că, în toate aceste state, în condițiile unității dreptului privat, dreptul comercial s-a menținut ca ramură a dreptului privat și, desigur, ca materie de

¹ C. Hamangiu, I. Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu, *Tratat de drept civil român*, vol. 1, Ed. All, București, 1996, p. 9.

² Cesare Vivante, *Principii de drept comercial*, Ed. Cartea Românească, București, 1928, p. 10.

studiu în învățământul superior juridic și economic, în ambele cicluri ale învățământ, respectiv licență și master.

Mai mult, în toate aceste state cu sistem unitar al dreptului privat, în conținutul dreptului comercial sunt incluse și „contractele comerciale”¹ și „garanțiile comerciale”, fără nicio rezervă în indicarea comercialității operațiunilor juridice.

Totodată, pentru a răspunde exigențelor mediului de afaceri, în statele cu sistem unitar al dreptului privat, **jurisdicțiile comerciale au fost menținute sau (re)create** fie prin intermediul secțiilor speciale/comerciale ale instanțelor statale, fie prin tribunalele sau curțile (de apel) comerciale. Cel mai recent exemplu este cel al Olandei care înființează tribunalele comerciale și Curțile de apel comerciale².

2. Criterii de determinare a domeniului dreptului comercial. Sistemul Codului comercial român

Determinarea domeniului dreptului comercial s-a realizat în funcție de opțiunea legiuitorului pentru una dintre cele două concepții sau teorii: concepția obiectivă și concepția subiectivă, ce conțin criterii diferite de stabilire a comercialității actelor, faptelor și operațiunilor juridice și de calificare a subiecților de drept ca comercianți.

În concepția subiectivă dreptul comercial este rezervat persoanelor ce au calitatea de comercianți. În temeiul acestei concepții, comercianții sunt definiți prin înregistrarea într-un registru profesional sau comercial sau prin organizarea întreprinderii lor; actele comerciale sunt definite, în mod subsidiar, ca acte pe care le săvârșește o persoană ce are calitatea de comerciant.

În concepția obiectivă comercialitatea actelor, faptelor și operațiunilor juridice izvorăște din lege, întrucât legea le califică ca fiind comerciale sau/și stabilește criteriile comercialității acestora.

În temeiul concepției obiective, calitatea de comerciant nu se dobândește prin înregistrare într-un registru profesional sau comercial, ci prin desfășurarea cu caracter de continuitate și cu titlu profesional, a actelor, faptelor și operațiunilor pe care legea le califică ca fiind comerciale sau fapte de comerț.

Codul comercial român a adoptat sistemul obiectiv de determinare a sferei sale de cuprindere.

Astfel, Codului comercial român și legile comerciale speciale se aplicau raporturilor juridice născute din săvârșirea actelor, faptelor și operațiunilor

¹ În Italia sunt denumite contracte comerciale toate contractele de colaborare între întreprinzători – ca de pildă: contractele de joint venture, asocierea în participație, consorțiile etc. –, contractele de distribuție, agenție, franciză, consultantă; contractul de leasing și alte contracte bancare, contractele de furnizare și sub-furnizarea etc.

² Pentru detalii privind această propunere a Guvernului olandez v. <http://www.meplu.eu/2017/10/reservations-over-the-netherlands-commercial-court/>

calificate de lege ca fiind fapte de comerț, indiferent de calitatea persoanei care săvârșește aceste fapte de comerț.

Pentru determinarea actelor, faptelor și operațiunilor ce aveau caracter comercial se coroborau dispozițiile art. 3, art. 4 și art. 56 C. com.

În primul rând, prin art. 3 C. com. se preciza, în mod enunțiativ, care sunt actele, faptele și operațiunile pe care legea le considera a fi fapte de comerț obiective – activitate comercială – indiferent de calitatea de comerciant sau necomerciant a persoanei care le săvârșea.

Pe de altă parte, conform prevederilor art. 4 C. com., se socoteau: „afară, de acestea, ca fapte de comerț celelalte contracte și obligațiuni ale unui comerciant, dacă nu sunt de natură civilă sau dacă contrariul nu rezultă din însuși actul (încheiat n.n.)”.

Prin urmare, prin art. 4 C. com. se instituia prezumția de comercialitate a tuturor contractelor și obligațiunilor unui comerciant, chiar dacă acestea nu erau prevăzute în enumerarea art. 3 C. com.

Prezumția de comercialitate putea fi răsturnată doar prin dovedirea caracterului esențialmente civil al actului încheiat de un comerciant, cum ar fi cazul: testamentului, recunoașterii unui copil, tăgădei paternității, sau când caracterul civil al actului rezulta din chiar actul încheiat – cum este cazul actului juridic încheiat de comerciant în interesul său personal sau al familiei sale.

Pe de altă parte, pentru a elimina orice problemă în determinarea sferei de cuprindere a activității comerciale, prin art. 5 C. com. erau excluse din reglementarea Codului comercial operațiuni ce aveau ca obiect: „cumpărarea de produse sau de mărfuri ce s-ar face pentru uzul sau consumația cumpărătorului, ori a familiei sale, de asemenea, revânzarea acestor lucruri și nici vânzarea produselor pe care proprietarul sau cultivatorul le are după pământul său, sau cel cultivat de dânsul”.

Și nu în ultimul rând, toate raporturile juridice născute din săvârșirea de fapte de comerț erau guvernate de legile comerciale, în temeiul dispozițiilor art. 56 C. com. prin care se stabilea că: „Dacă un act este comercial numai pentru una din părți, toți contractanții sunt supuși încât privește acest act, legii comerciale, afară de dispozițiunile privitoare la persoana chiar a comercianților și de cazurile în care legea ar dispune altfel”.

Ca atare, din perspectiva Codului comercial, calitatea de comerciant se stabilea prin raportare la tipul de activitate desfășurată, în sensul că desfășurarea unei activități comerciale – săvârșirea de fapte de comerț, în condițiile legii, genera dobândirea calității de comerciant. În acest fel, potrivit art. 7 C. com., erau considerați comercianți toate persoanele fizice „care fac fapte de comerț având comerțul ca profesiune obișnuită, și societățile comerciale”.

Secțiunea II

Obiectul, conținutul și definiția dreptului comercial

1. Obiectului dreptului comercial. Dreptul comercial reglementează „materia comercială”, respectiv activitatea comercială - sub aspectul conținutului concret al acesteia - și regimului juridic al comercianților (profesioniști-comercianți).

2. Precizări terminologice și conceptuale. Codul civil și Legea nr. 71/2011 au „meritul” de a genera neclarități și dificultăți în abordarea noțiunilor specifice dreptului comercial și mediului economic.

Vom avea în vedere *noțiunea „activitate comercială (economică)”* și criteriile de determinare a conținutului general al acesteia, precum și *noțiunile de întreprindere comercială/economică și de profesionist-comerciant sau comerciant* prin care sunt desemnați profesioniștii persoanele fizice și juridice care desfășoară activitate comercială sau economică.

3. Activitatea comercială sau economică. *Legea nr. 71/2011* a înlocuit sintagmele „fapte de comerț” și „acte de comerț” – utilizate sub imperiul Codului comercial – cu sintagma: *„activități de producție, comerț sau prestări de servicii”*.

Utilizarea sintagmei „[activități] de comerț” într-o enumerare corespondentă faptelor de comerț, alături de activitățile de producție și prestările de servicii, ne indică că legea a avut în vedere semnificația economică a noțiunii de „comerț”, respectiv activitate de (interpunere în) circulație a mărfurilor și a valorilor¹.

Din punct de vedere *juridic*, *activitățile de producție, de comerț și prestarea de servicii desfășurate în scop lucrativ reprezintă activitate comercială*.

Pe de altă parte, *din textul art. 3 alin. (3) C. civ. reiese că activitatea economică constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii cu scop lucrativ*.

În legislația specială europeană și națională se utilizează și noțiunea de *„tranzacții comerciale”*, și exemplificăm cu Directiva 2011/7/UE privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale; însă Legea nr. 72/2013 – de transpunere în plan național a Directivei 2011/7/UE – nu preia expresia „tranzacții comerciale” din directiva menționată, ci o înlocuiește cu sintagma „contracte încheiate între profesioniști”.

Corespondentul economic al sintagmei: „activitate comercială” este acela de „activitate economică”, fără a exista o deosebire de substanță între cele două, și

¹ Gh. Piperea, *Drept comercial. Întreprindere în reglementarea NCC*, op. cit., p. 6.

vom (putea) utiliza ambele variante pentru a indica același conținut: întreaga sferă de activități din economie.

Prin excepție, în legislația specială, respectiv în O.U.G. nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderi familiale¹, activitatea economică era definită ca reprezentând „*activitatea agricolă, industrială, comercială, desfășurată pentru obținerea unor bunuri sau servicii a căror valoare poate fi exprimată în bani și care sunt destinate vânzării ori schimbului pe piețele organizate sau unor beneficiari determinați ori determinabili, în scopul obținerii unui profit.*” – art. 2 lit. a) din O.U.G. nr. 44/2008.

Prin această reglementare sectorială activitatea comercială era inclusă în activitatea economică, concept de gen care include ca specii activitatea comercială, activitatea agricolă și activitatea industrială.

Prin ultima modificare a **O.U.G. nr. 44/2008**² această definiție a fost înlocuită, stabilindu-se că **activitatea economică reprezintă o activitate cu scop lucrativ, constând în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii** – art. 2 lit. a) din O.U.G. nr. 44/2008, activitățile economice fiind activitățile din economia națională, prevăzute în Codul CAEN³.

Pe de altă parte, într-o manieră mult mai simplă și completă, *putem califica ca activitate comercială toate actele, faptele și operațiunile săvârșite de un (profesionist) comerciant, în exploatarea unei întreprinderi comerciale.*

În concluzie, activitatea comercială sau economică cuprinde activitățile de producție, comerț, prestări de servicii și executare de lucrări desfășurate cu scop lucrativ sau, din perspectiva Codului civil, activitățile de producere, administrare ori înstrăinare de bunuri sau de prestare de servicii cu scop lucrativ.

4. Comercianții sau profesioniștii comercianți sunt persoanele care desfășoară activitate comercială/economică cu titlu de profesie, și care au obligația de a se înregistra în registrul comerțului.

Codul civil a consacrat un concept unitar: „**profesionistul**”, independent de tipul de activitate: comercială sau ne-comercială desfășurată de acesta, prin raportare la noțiunea de întreprindere, fiind profesionist cel care exploatează o întreprindere.

¹ O.U.G. nr. 44/16 aprilie 2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate întreprinderile individuale și întreprinderi familiale, publicată în M. Of. nr. 328 din 25 aprilie 2008, cu modificările și completările ulterioare.

² Ultima modificare și completare a O.U.G. nr. 44/2008 a intervenit prin Legea nr. 182 din 19 octombrie 2016 de aprobare a O.U.G. nr. 44/2008, și a intrat în vigoare în 19 ianuarie 2017.

³ Art. 1 alin. (1) din O.U.G. nr. 44/2008.

Pe de altă parte, art. 8 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 precizează că noțiunea de profesionist utilizată în art. 3 C. civ. include și categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, agent economic, precum și orice alte persoane autorizate care desfășoară activități economice ca profesioniști.

Pentru dreptul comercial prezintă interes și obiect de reglementare (și) regimul juridic al comercianților sau profesioniștilor comercianți, profesioniști care exploatează o întreprindere comercială sau economică, adică, în esență, persoana care își asumă riscurile unei afacerii.

Comercianții sunt cei care au, conform prevederilor art. 3 din Legea nr. 26/1990 a registrului comerțului, obligația înmatriculării în registrul comerțului:

„Comercianții cer înmatricularea la oficiul registrului comerțului din județul sau din municipiul București, unde își au sediul.”¹

Prin Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a Codului civil este permisă (expres) utilizarea noțiunii de comerciant în legislația națională dedicată concurenței, protecției consumatorilor, raporturilor dintre comercianți și consumatori ș.a. Se menține astfel, spre exemplu, utilizarea noțiunii de comerciant din Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă cu următoarea semnificație:

„Comerciantul este orice persoană fizică sau juridică care, în practicile comerciale ce fac obiectul prezentei legi (Legea nr. 158/2008 n.n.), acționează în cadrul activității sale comerciale, industriale sau de producție, artisanale ori liberale, precum și orice persoană care acționează în același scop, în numele sau pe seama acesteia.”²

Prin urmare, ***profesionistul-comerciant, comerciantul, întreprinzătorul comercial, operatorul economic, agentul economic sunt termeni sinonimici și reprezintă o specie a conceptului de gen: profesionistul³.***

În modalitate similară legiuitorului național și european, dar și pentru că este cea mai adecvată și cunoscută, ***în întreaga lucrare vom utiliza cu prioritate noțiunea de comerciant, dar și oricare dintre termenii sinonimici comerciantului, cum ar fi: profesionist comerciant, operator economic, agent economic, întreprinzător sau întreprinzător comercial.***

¹ Art. 3 din Legea nr. 26/1990.

² Art. 3 lit. d) din Legea nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă.

³ În același sens, v. Gh. Piperea, *Drept Comercial. Întreprinderea în reglementarea NCC*, op. cit., p. 5.

5. Întreprinderea comercială sau economică, reprezintă forma de bază de desfășurare a activității comerciale și este o entitate economică, organizată și autonomă, care desfășoară activitatea comercială (economică) în mod sistematic, organizat și pe riscul unui întreprinzător.

Din perspectiva legii române, întreprinderea comercială nu este subiect de drept; întreprinzătorul/comerciantul (profesionist) persoană fizică sau persoană juridică exploatează și are titularitatea întreprinderii comerciale.

6. Definiția dreptului comercial. Dreptul comercial este un ansamblu de norme juridice de drept privat care reglementează activitatea comercială (economică), raporturile juridice la care participă comercianții și regimul juridic al comercianților.

Într-o formă mai concisă, Profesorul Cărpenaru definește dreptul comercial ca „un ansamblu de norme juridice de drept privat care sunt aplicabile raporturilor juridice la care participă comercianții, în calitatea lor de profesioniști ai activității comerciale”¹.

Fără îndoială, dreptul comercial se definește într-o modalitate subiectivă, „prin raportare la calitatea de profesionist comerciant a cel puțin uneia dintre părțile raportului juridic analizat”².

7. Planul general al lucrării. Această carte este consacrată comercianților, celor care desfășoară activitate comercială sub forma unei întreprinderi, și, prin urmare, ea analizează următoarele titluri principale: *întreprinderile și întreprinderile comerciale; regimul juridic al comercianților persoane fizice și persoane juridice; obligațiile profesionale ale comercianților, și anume: publicitatea prin registrul comerțului, ținerea evidenței contabile a activității comerciale și concurența comercială; societățile comerciale – reguli generale și speciale aplicabile fiecărei forme de societate comercială.*

¹ St. D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român*, ed. a IV-a, op. cit., p. 13.

² Gh. Piperea, *Drept comercial. Întreprinderea în reglementarea NCC*, op. cit., p. 14-15.

CAPITOLUL II

IZVOARELE DREPTULUI COMERCIAL

1. Precizări prealabile. Noțiuni. Izvoarele dreptului sunt sursele normelor juridice¹, formele concrete de exprimare a normelor juridice, „moduri de stabilire a regulilor juridice”².

*Primii mari doctrinari ai dreptului românesc indicau ca izvoare principale ale dreptului: obiceiul și legea, izvoare ce puteau fi numite și creatoare datorită aptitudinii lor de a genera reguli juridice noi și obligatorii, și doctrina și jurisprudența, al căror rol creator este mai redus, motiv pentru care, acestea din urma sunt izvoare interpretative ale dreptului*³.

În prezent, în dreptul privat român, sunt izvoare principale, normative, ale dreptului civil și, implicit ale dreptului comercial **legea, uzanțele și principiile generale ale dreptului** – art. 1 alin. (1) C. civ.

În acest fel, Codul civil consacră, pentru prima dată în dreptul român, uzanțele și principiile generale ale dreptului ca izvoare normative ale dreptului.

Alături de izvoarele normative ale dreptului comercial, doctrina și jurisprudența reprezintă izvoare interpretative ale dreptului comercial.

Evoluția dreptului (comercial) național și european a impus ***o nouă categorie de izvoare ale dreptului, cu caracteristici proprii: izvoarele de drept sui generis ale dreptului comercial, jurisprudența obligatorie reprezentând un astfel de izvor de drept.***

Secțiunea I

Izvoarele normative ale dreptului comercial

Subsecțiunea 1

Legea

1. Legea. Înțelegem prin lege atât legile naționale: Constituția României, Codul civil și legile adoptate de Parlament, cât și ordonanțele și hotărârile guvernului, regulamentele, ordinele, normele adoptate de organismele competente, potrivit legii, precum și întreaga legislație europeană, indiferent de forma concretă de manifestare.

¹ V. St.D. Cărpenaru, *Tratat de drept comercial român*, ed. a IV-a, op. cit., p. 24.

² C. Hamangiu et. al., *Tratat de drept civil român*, vol. 1, op. cit., p. 10.

³ Ibidem.